

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Sunnuntaihuvit K-55

Tapahtuma ikäihmisten ehdoilla

Satu Lehtinen

Kulttuurituotanto 240 op

05/2011

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kulttuurituotanto

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Satu Lehtinen	Sivumäärä 30 ja 2 liitesivua
Työn nimi Sunnuntaihuvit K-55 – Tapahtuma ikäihmisten ehdoilla	
Ohjaava(t) opettaja(t) Arto Lindholm, Miia Leinonen	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Vantaan kaupunki kulttuuripalvelut	
Tiivistelmä <p>Ikäihmisten kulttuuritapahtumat ovat tylsiä, ajattelin. Havaintojeni mukaan ne oli täytetty raskailla puheilla ja esityksillä, joista ikäihmiset eivät olleet sen kiinnostuneempia kuin nuoremmatkaan ihmiset. Pitäisikö kohderyhmältä itseltään kysyä, mitä he tapahtumalta haluavat? Päätin toteuttaa haastattelu-tutkimuksen vantaalaisten eläkeläisjärjestöjen jäsenille. Haastattelin 12 eri järjestön edustajaa, joista kaikki todistivat väitteeni todeksi. Ei haluttu pitkiä puheita, esitelmiä, politikointia, eikä juhlallista ohjelmaa. Sen sijaan toivottiin musiikkia, huumoria, runoja, teatteria ja tanssia – iloista ohjelmaa.</p> <p>Haastattelututkimuksen perusteella tuotin keväällä 2010 tapahtuman Sunnuntaihuvit K-55. Sunnuntaihuveissa oli stand up – komiikkaa, musiikkia ja tanssia. Seurakunta tarjosi mahdollisuuden käydä keskustelemassa maan ja taivaan väliltä. Erilaiset yhteistyötahot, kuten Laurea ammattikorkeakoulu ja Omnia aikuisopisto, mahdollistivat pienet messut, joissa oli mm. ihon ja hiusten hoidon opastusta. Sunnuntaihuvit K-55 onnistui yli odotusten. Kävijätavoite oli 200, mutta tapahtumassa vieraili noin 400 ihmistä. Arvioin tapahtumaa havaintojeni sekä yhteistyökumppaneiden sähköpostipalautteen perusteella. Palaute oli lähes kaikilta osin myönteistä.</p> <p>Työn tulokset ovat hyödynnettävissä lähes sellaisenaan. Vuoden 2010 syksyllä järjestin ikäihmisten tapahtuman (Hupilupa K-55) samalla konseptilla ja sekin onnistui hyvin. Yritysyhteistyö kehittyi entistään ja jo Sunnuntaihuveissa sponsorina ollut ET-lehti sai selkeää taloudellista hyötyä. Hupilupa K-55 tapahtuma saa jatkoa vuonna 2011.</p> <p>Opinnäytetyössäni selvitan myös ikäihmisen määritelmää ja sitä, kuinka monimuotoista vanhuus on. Entistä iäkkäämmät ovat entistä paremmassa kunnossa. Ikäihmisten määrä kasvaa suhteessa muuhun väestöön. Eläkeläisten tulotaso on noussut, mutta myös suhteellinen köyhyys on kasvanut. Kulutus-käyttäytyminen on kuitenkin jossain määrin tuloista riippumatonta. Ikäihmiset ovat hyvin heterogeeninen ryhmä ja ”yhtä vanhuutta” ei ole olemassa.</p>	
Asiasanat vanhuudet, eläkeläiset, kulttuuritapahtumat, tapahtumat, tapahtumatuotanto	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Cultural Management

ABSTRACT

Author Satu Lehtinen	Number of Pages 32
Title Sunnuntaihuvi K-55 – An event on terms of elderly people	
Supervisor(s) Arto Lindholm, Miia Leinonen	
Subscriber and/or Mentor City of Vantaa Cultural Services	
Abstract <p>Cultural events for elderly people are boring, I thought. My experience was that they were full of speeches and boring performances. Should target audience be asked what they want? I decided to make an interview study for pensioner association members in Vantaa. I interviewed 12 different association members and they all said the same. They didn't want long speeches, presentations, politics or ceremonial program. Instead they wanted music, humour, poetry, theatre and dance – fun happening.</p> <p>Based on my study I produced an event called Sunnuntaihuvi K-55 ("Sunday pleasure K-55") in the spring 2010. There were stand up comics, music and dance in Sunnuntaihuvi. Church provided an opportunity to talk about things between heaven and earth. Different partners in co-operation made it possible to arrange a small fair. The fair included e.g. guidance for hair and skin treatment. Sunnuntaihuvi K-55 was a success. The aim was to get 200 visitors, 400 came. I evaluated the event based on my own observations but also e-mail feedback from the partners. The feedback was very positive.</p> <p>The results of this work can be exploited as they are. In the autumn 2010 I produced an event for elderly people, Hupilupa K-55 ("License to fun") using the same concept. It also went well. The co-operation with companies developed and the sponsor ET magazine got financial benefit. Hupilupa K-55 will be produced again in 2011.</p> <p>In my thesis I explain the definition of elderly person and how diverse old age is. Elderly people are in better shape. There are more and more elderly people compared to other age groups. Retired people have more money but also relative poverty has grown. Consumption isn't relative to income level. Elderly people are very heterogenic and there isn't "one oldness".</p>	
Keywords elderly people, pensioners, cultural events, events, event production	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
1.1 Opinnäytetyön idea	5
1.2 Menetelmät ja suunnitelma	6
1.3 Vantaan kaupungin kulttuuripalvelut ja kaupunkijuhla	6
1.4 Kulttuurinen vanhustyö	7
2 IKÄIHMISEN MÄÄRITELMÄ	7
2.1 Monimuotoinen vanhuus	8
2.1.1 Gerontologia ja geriatria	8
2.2 Ikäihmisten määrä kasvaa	9
2.2.1 Ikäihmisten yksinäisyydestä	9
2.4 Eläkeläisten tulot, kuluttaminen ja ajankäyttö	11
3 MILLAISEN TAPAHTUMAN IKÄIHMISET HALUAVAT?	12
3.1 Haastattelututkimus	12
3.2 Vantaalaiset eläkeläiset vastaavat	13
3.3 Idean jalostuminen haastattelujen pohjalta	15
4 SUNNUNTAIHUVIT K-55 TOTEUTUS	16
4.1 Tapahtuman nimi, kohderyhmä ja tavoite	16
4.2 Tapahtumapaikka ja ohjelma	17
4.3 Talous ja sponsorointi	18
4.4 Saavutettavuus ja esteettömyys	20
4.4.1 Näkökulma saavutettavuuteen	21
4.5 Tapahtuman viestintä	21
5 TAPAHTUMAN ONNISTUMINEN	25
5.1 Kävijämäärä ja omat havainnot	25
5.2 Palautetta esiintyjiltä ja yhteistyökumppaneilta	26
6 ELÄMÄÄ SUNNUNTAIHUVIEN JÄLKEEN	27
LÄHTEET	29
LIITTEET	31

1 JOHDANTO

1.1 Opinnäytetyön idea

Ikäihmisten tapahtumat ovat tylsiä, ajattelin, kun aloitin tämän työn. Se oli asia, johon halusin omalla työlläni tuottajana vaikuttaa. Olin ollut muutamissa ikäihmisille suunnatuissa tapahtumissa töissä ja huomannut, että ohjelma oli tylsää, ikäihmisten itsensäkin mielestä. Ohjelma oli täytetty raskailla puheilla ja esityksillä, joiden oletettiin kiinnostavan ikäihmisiä. Havaintojeni mukaan ikäihmiset eivät olleet juhlapuheista sen kiinnostuneempia kuin nuoremmatkaan ihmiset. Aloin pohtia, voiko kohderyhmäänsä selvästi nuorempi tuottaja tietää, mitä ikäihmiset kulttuuritapahtumalta haluavat. Tulisiko kysyä kohderyhmältä itseltään, millaisen tapahtuman he haluavat? Pääsin testaamaan ajatuksiani käytännössä, kun järjestin ikäihmisten tapahtuman Vantaan kaupunkijuhlaan.

Kiinnostuin ikäihmisten kulttuurista, kun mietin vanhempieni ikäluokkaa eli suuria ikäluokkia. Ikääntyvä väestö tarvitsee palveluita, myös kulttuuripalveluita. Tein vuonna 2010 kaksi työharjoittelua Vantaan kaupungin kulttuuripalveluissa. Mielenkiintoni ja tutustumiseni kohteena oli kulttuurinen vanhustyö. Vantaan kaupungille päädyin harjoitteluun, koska Vantaa on pitkäaikainen kotipaikkani ja olen siellä syntynyt. Työharjoitteluni tehtävät antoivat idean opinnäytetyölleni. Sain järjestää ikäihmisten tapahtuman ja olin yhteydessä eläkeläisjärjestöihin, joten pystyin hyödyntämään tehtäviä tutkimuksellisesti. Annoin eläkeläisjärjestöjen jäsenille mahdollisuuden kertoa, millaisen tapahtuman he halusivat.

Olin myös itse hahmotellut tapahtuman sisältöä. Esitin ideani eläkeläisjärjestöjen edustajille ja tuotin tapahtuman heidän ehdoillaan, mutta soveltaen myös omia ideoitani. Suunnitelmani kulki työnimellä "Nurkkatanssit". Varasin Tikkurilan alueelta Puistokulma-nimisen legendaarisen tanssipaikan. Tarkoituksena oli saada nimekäs artisti tapahtumaan esiintymään, joka houkuttelisi ihmisiä paikalle. Koska kaikki ikäihmiset eivät jaksa tanssia, osa tilasta olisi varattu penkeille. Aulatiloihin esiteltäisiin hyvinvointipalveluja, esimerkiksi hemmotteluhoitoja, eikä ryppyotsaisia terveystalveluita.

Syrjäytyneille ja yksinäisille olisi keskustelumahdollisuus vapaaehtoisten kanssa, henkilökohtaisesti kahden kesken.

1.2 Menetelmät ja suunnitelma

Opinnäytetyöni on toiminnallinen, mutta siinä on myös tutkimuksellinen osa. Tutkimusaineiston keräsin haastattelemalla eri eläkeläisjärjestöjen jäseniä ja arvioimalla tapahtuman tuottamisen onnistumista. Tutkimuksella pyrin selvittämään, millaisen tapahtuman haastateltava halusi mutta myös, millainen kulttuurin kuluttaja hän on. Haastattelujen jälkeen oli käytännön toteutuksen aika.

Opinnäytetyöni yksi osa-alue on arviointi. Oliko tapahtuma kiinnostava? Kuinka helppo ikäihmisten mielipide oli ottaa huomioon - olivatko toiveet realistisia? Oliko kyselystä hyötyä? Koska tapahtumaan oli tarkoitus tuottaa ohjelmaa myös yksinäisille ja syrjäytyneille (keskustelu vapaaehtoisten kanssa), tätä ohjelman osa-aluetta on syytä arvioida erikseen. Arviointi perustuu omiin havaintoihini sekä yhteistyökumppaneiden sähköpostilla antamaan palautteeseen.

1.3 Vantaan kaupungin kulttuuripalvelut ja kaupunkijuhla

Opinnäytetyöni tilaaja on Vantaan kaupungin kulttuuripalvelut. Vantaan kaupungin kulttuuripalveluissa työskentelevät kulttuurijohtaja, palvelukoordinaattori sekä neljä kulttuurituottajaa. Yksi tuottaja vastaa kulttuurisesta vanhustyöstä. Kulttuuripalveluihin kuuluvat lisäksi lastenkulttuuriyksikkö, Vantaan kaupungin museot, kuvataidekoulu, musiikkiopisto sekä Länsi-Vantaan kulttuuritilat -yksikkö. Vantaan kaupungin kulttuuristrategiassa on huomioitu ikäihmiset.

Ikääntyvä väestö ja harmaantuva Eurooppa ovat kulttuurin kentälle haaste. Taiteen ja kulttuurin käyttäjien määrän lisääntyessä tarvitaan lisää taloudellisia resursseja. -- Ikääntyvä väestö on tulevaisuuden voimavara sukupolvien välisen ketjun ja kulttuuriperinnön jatkajana. Ikääntyvä väestö on aikaisempaa terveempää, elinvoimaisempaa ja liikkuvampaa. -- Taiteen avulla vaikutetaan kliinisten elämysympäristöjen elävöittämiseen ja vanhusten henkiseen hyvinvointiin. Sukupolvien välisiä kohtaamisia taiteen ja kulttuurin avulla pyritään lisää-

mään myös lastenkulttuurin hankkeiden kautta. (Vantaan kaupunki kulttuuripalvelut 2006, 7-9.)

Vantaan päivä on 15.5. ja sen ympärillä vietetään Vantaan kaupunkijuhlaa. Kaupunkijuhla järjestettiin ensimmäisen kerran vuonna 2008, ja vuonna 2010 sitä juhlittiin viisipäiväisenä. Ohjelmasta vastasivat kaupungin kumppanuusrahaa saavat tahot: Teatteri Vantaa, Vantaan Viihdeorkesteri, Suomalainen barokkiorkesteri, Tanssiteatteri Raatikko, Vantaan Tanssiopisto, Backas Jazz sekä Ankkarock. Vantaan kaupunkijuhlaan ohjelmaa tuottivat myös yhdistykset ja muut toimijat. Vantaan kaupungin viestintä hoiti juhlan ja sen aikaisten tapahtumien markkinoinnin. Ohjelmatiedot löytyvät muun muassa joka kotiin jaettavasta Vantaan kaupunkijuhla – lehdestä sekä internetistä.

1.4 Kulttuurinen vanhustyö

Kulttuurisen vanhustyön käsite on määritelty Vantaan sosiokulttuurisen vanhustyön toimintaohjelmassa 2010–2012.

Kulttuurinen vanhustyö on yksi olennainen muoto sosiokulttuurista vanhustyötä. Se on ikäihmisille suunnattua kulttuuri- ja taidelähtöistä toimintaa, jota toteuttavat kulttuuri- ja taidealan ammattilaiset. Kulttuurisessa vanhustyössä ikääntynyt on sekä vastaanottaja että aktiivinen toimija. Se ei ole taideterapiaa, vaikkakin se antaa elämälle sisältöä ja edistää siten kuntoutumista. Hakosen (2008) mukaan taide- ja kulttuuritoiminta aktivoi tunteita, vuorovaikutusta ja jakamista. Se antaa myönteisiä ja uusiakin kokemuksia omasta osaamisesta ja pätevyydestä ja vahvistaa näin identiteettiä ja itseymmärrystä. Se voi myös ehkäistä syrjäytymistä, koska taiteen kautta ikäihminen kiinnittyy yhteisöön.

Kulttuurisen vanhustyön tavoitteena Vantaalla on, että jokaisella vantaalaisella ikäihmisellä on oikeus ja mahdollisuus elämyksellisiin ja kokemuksellisiin kulttuuri- ja taidepalveluihin esteettömästi iästä, kunnosta, asumismuodosta ja kulttuuritaustasta riippumatta. (Vantaan kaupunki 2010.)

2 IKÄIHMISEN MÄÄRITELMÄ

2.1 Monimuotoinen vanhuus

Ikäihmiset ovat varsin heterogeeninen ryhmä. Ikäihmisiin kuuluvat terveet, hyvässä taloudellisessa ja sosiaalisessa asemassa olevat eläkeläiset mutta myös he, joita geriatriassa kutsutaan riskiryhmäksi: sairaat, hyvin vanhat, kyvyiltään rajalliset ja sosiaalisesti ja ekonomisesti heikossa asemassa olevat. Vanhenemista voi lähestyä niin biologisesti, sosiologisesti kuin kulttuurisestikin. Ikäihmisiä yhdistää kuitenkin se, että heillä kaikilla on aikaa. (Kurki 2007, 15.) Opinnäytetyölläni tarjoan yhden vaihtoehdon ikäihmisten ajankäytölle.

Eräs monimuotoisen vanhuuden haaste on, miksi ikääntyviä ihmisiä pitäisi kutsua. Harva kokee olevansa ”vanhus”, joten tilalle on keksitty sanoja kuten seniorikansalainen, ikäihminen, kolmas ja neljäs ikäkausi tai vanhempi aikuinen. (Kurki 2007, 17.) Tähän problematiikkaan törmäsin myös tapahtuman nimeä miettiessäni, johon palaan työssäni myöhemmin. Opinnäytetyössäni olen päättänyt käyttää sanaa ikäihminen, joka on jo vakiintunut suomen kielessä.

Harva ihminen tuntee olevansa sen ikäinen kuin on. Eräs haastattelemani 76-vuotias nainen ei tuntenut itseään ikäisekseen, eikä halunnut käydä vanhuksille suunnatuissa tapahtumissa. Yrjö Sariola toteaa kirjassaan Lupa vanheta (2008, 10), että siirtyessään eläkkeelle 63-vuotiaana hän ei voinut mitenkään tuntea itseään vanhukseksi. Varsinaisen vanhuuden alkamisen onkin todettu siirtyneen noin 80 vuoden ikään, jolloin ihminen ei ole enää kovin omatoiminen tai aktiivinen (mt., 46).

Terveytensä hyväksi kokeneiden eläkeikäisten osuus on noussut runsaalla kymmenellä prosenttiyksiköllä viimeisten viidentoista vuoden aikana. Vuonna 2007 lähes puolet 64 vuotta täyttäneistä koki terveytensä hyväksi tai melko hyväksi. Ainoastaan vanhimpien, yli 85-vuotiaiden terveydentila ei parantunut. Myös toimintakyky on parantunut viimeisten 20 vuoden aikana. (Tuominen 2008, 7.)

2.1.1 Gerontologia ja geriatria

Gerontologia tutkii ikääntymistä ja vanhenemisprosessia monitieteisesti. Tutkimuksen kohteena voivat olla ikääntymisen fyysisten, psykologisten ja sosiaalisten näkökohtien tutkimus, ikääntyvän väestön yhteiskunnallisten vaikutusten tutkimus, kokemuksellinen vanheneminen ja elämänkulku tai vanhenemisen syiden ja seurausten selvittäminen ja esimerkiksi pitkäikäisyyden salaisuuksien tutkimus. (Wikipedia 2010.)

Geriatría eli kliininen gerontologia on iäkkäiden ihmisten hoitoon erikoistunutta lääketiedettä (Wikipedia 2011). Geriatría käsittää sairaiden vanhusten hoitoon liittyvien ongelmien tutkimuksen ja kartoituksen sekä hoitomuotojen kehittämisen ja edistämisen (Tilvis, Strandberg & Vanhanen 1997).

2.2 Ikäihmisten määrä kasvaa

Tilastokeskuksen väestöennuste 2009–2060 kertoo, että Suomen väkiluku ylittää kuuden miljoonan rajan vuonna 2042. Yli 65-vuotiaiden osuus väestöstä kasvaa nykyisestä 17 prosentista 27 prosenttiin vuoteen 2040 mennessä ja 29 prosenttiin vuoteen 2060 mennessä. Työikäisten määrä alkaa vähentyä vuodesta 2010, kun suuret ikäluokat jäävät eläkkeelle. Väestöennusteen mukaan 65 vuotta täyttäneiden määrä lähes kaksinkertaistuu vuoteen 2060 mennessä, jolloin heitä on 1,79 miljoonaa. Myös yli 85-vuotiaiden määrä kasvaa ja heitä arvioidaan olevan 463 000. Tilastokeskuksen väestöennuste perustuu havaintoihin syntyvyyden, kuolevuuden ja muuttoliikkeen menneestä kehityksestä. (Tilastokeskus 2009.)

2.2.1 Ikäihmisten yksinäisyydestä

Yksinäisyys on monen ikäihmisen, erityisesti naisen kohtalo. Elinaikaodote on naisilla miehiä pitempi. (Emden & Lampikoski 2001, 21.) Tilastokeskus on vuosituhannen alussa ennustanut, että vuoteen 2030 mennessä miesten keskimääräinen elinikä kasvaa runsaalla viidellä ja naisten vajaalla neljällä vuodella (Sariola 2008, 9). Vanhustyön keskusliiton vuosina 2002–2006 toteuttamassa tutkimuksessa selvisi, että yli 65-vuotiaista runsas kolmannes kärsii yksinäisyydes-

tä ajoittain. Viisi prosenttia kärsii siitä jatkuvasti. Asioita, jotka voivat vaikuttaa yksinäisyyteen, ovat eläkkeelle jääminen, puolison ja ystävien kuolema, avioero ja heikentynyt terveys (mt., 82–86).

2.3 Suuret ikäluokat

Toisen maailmansodan jälkeen korkean syntyvyyden kausi kesti muutaman vuoden. Suurilla ikäluokilla tarkoitetaan vuosina 1945–1950 syntyneitä ihmisiä. Suomessa syntyvyys oli korkeimmillaan elo-syyskuussa 1945. Tähän vaikutti se, että yhdeksän kuukautta aiemmin suurin osa rintamamiehistä oli kotiutettu.

Syntyneiden määriä suurten ikäluokkien vuosina

- **1945** 95 758 lasta/vuosi (tammi-heinäkuussa syntyvyyskäyrä oli vielä alhaalla)
- **1946** 106 075
- **1947** 108 168
- **1948** 107 759
- **1949** 103 515
- **1950** 98 065 (elokuusta alkaen syntyvyyskäyrä alkoi olla pysyvästi alle 8 000 lasta/kk)

Vertailun vuoksi

- **1990** 65 659 lasta/vuosi
- **1995** 63 067
- **2000** 56 742
- **2005** 57 745

(Wikipedia 2011.)

Nero Partners on tutkinut suurten ikäluokkien tyytyväisyyttä. Tämän Yhtyneiden Kuvalehtien Viva-lehden (2009) tilaaman tutkimuksen mukaan 92 prosenttia on tyytyväisiä elämäänsä ja elämä on vastannut melko hyvin odotuksia. Suuret ikäluokat arvostavat rehellisyyttä, vanhempien kunnioittamista, auttamisen halua ja hyviä tapoja. Tutkimuksen mukaan naiset haaveilevat ajasta lastenlasten kanssa ja miehet puolestaan odottavat saavansa aikaa harrastuksille ja puolisolleen, kun he jäävät eläkkeelle.

2.4 Eläkeläisten tulot, kuluttaminen ja ajankäyttö

Eläketurvakeskus on tutkinut ikääntyneiden tulotasoa, kulutusta ja ajankäyttöä. Tutkimusten mukaan eläketaso on noussut 1990-luvun alusta reaalisesti noin neljänneksen. Keskimääräinen kokonaiseläke nousi noin 1000 eurosta 1240 euroon. Eläketa-son nousu johtuu pääasiassa eläkekannan vaihtuvuudesta. Eläkekannan vaihtuvuudella tarkoitetaan sitä, että eläkkeelle siirtyneiden eläketaso on korkeampi kuin pitkään eläkkeellä olleiden. Ansiotason yleinen kohoaminen, naisten työssäkäynnin lisääntyminen ja eläkejärjestelmän kypsyminen selittävät nousua. Vaikka eläketaso on noussut, myös suhteellinen köyhyys on lisääntynyt 1990-luvun lopusta lähtien. Eläkeläisväestön köyhyys ei kuitenkaan poikkea muun väestön köyhyydestä. (Tuominen 2008, 7-8.)

Elinkaarihypoteesin mukaan eläkkeelle siirryttäessä säästämisaste alenee ja kulutusalttius kasvaa. Empiiriset havainnot eivät kuitenkaan tätä ajattelua tue. Kianderin, Riihelän ja Sullströmin (2004) tulokset kertovat, että eläkkeelle jäädessä säästämisaste nousee ja kulutus supistuu. Kun tulot pienenevät, suurempi osa niistä säästetään. Eläkeläisille näyttäisi olevan tyypillistä niukempi elämäntyyli. Kulutusalttius laskee tasaisesti iän myötä, joten eläkkeelle siirtyminen ei muodosta sille selkeää rajaa. (Niemelä 2008, 31–32.)

Kulutustarpeet, tottumukset, riskikäyttäytyminen, terveydentila ja perinnönjättömotiivi vaikuttavat kulutus- ja säästämisikäyttäytymiseen. Wilskan (2004) mukaan suuret ikäluokat eivät tulo- ja varallisuustasoonsa nähden ole niin merkittäviä kuluttajia kuin olettaa voisi. Suuret ikäluokat pitävät yleisesti säästäväisyyttä ihanteena. Uusitalo, Sallila ja Hagfors (2003) ovat havainneet, että eläkeläistalouksien kulutukseen vaikuttaa talouden tulotaso. Erityisesti palveluiden kulutus on yhteydessä tulotasoon iästä riippumatta, toteaa Riihelä (2006). Eläkeläistaloudet kuluttavat erityisesti välttämättömyyshyödykkeisiin, kuten elintarvikkeisiin ja asumiseen. (mt., 33–34.)

Sosiologi Matti Virtanen toteaa suurten ikäluokkien maksavan eläkkeistään veroja, avustavan lapsiaan ja lastenlapsiaan ja käyttävän eläkerahojaan erilaisiin palveluihin.

Virtanen mainitsee myös, että suuri osa eläkeläisistä on maksanut suuret velkansa, ja heille jää varoja lasten tukemiseen ja kulutukseen. Hänen mukaansa suuret ikäluokat tarvitsevat kalliita terveydenhoito- ja laitospalveluita vasta 15–20 vuoden kuluttua. (Raeste 2010.)

Moni odottaa eläkkeelle pääsyä. Eläkkeellä ihmisen ajankäyttö ei ole enää sidottu työaikaan ja usealle se tarkoittaa vuorokaudessa yli kahdeksan tunnin lisäystä vapaa-aikaan. Myös nykyöelämän vaatimukset vaikuttavat innokkuuteen jäädä eläkkeelle. Eliniän pidentyminen ja terveiden vuosien lisääntyminen tekevät eläkkeellä olosta mielekkäämpää. Tämän terveen ja aktiivisen ajan sanotaan olevan kolmas ikä, kun neljäs ikä on vasta varsinaista vanhuutta ja riippuvuutta muista ihmisistä. Nykypäivän eläkeläinen on aktiivinen ja osallistuva toimija. (Ylikännö 2008, 65–66.)

Tilastokeskus on tutkinut eläkeläisten ajankäyttöä vuosien 1979 ja 2000 välillä. Passiivisista toiminnoista eläkeläisten television katselu on lisääntynyt kaikissa ikäryhmissä. Lukeminen on vähentynyt 65–74-vuotiaiden keskuudessa. Aktiivisista toiminnoista kotona tehtävät työt ovat lisääntyneet, erityisesti ruoanlaitto. Etenkin nuorimmat eläkeläiset, 65–69-vuotiaat, liikkuvat enemmän. Heidän keskuudessaan järjestötoiminta on lisääntynyt. Tutkimukset osoittavat, että nuorimpien eläkeläisten ajankäyttö on muuttunut aktiivisemmaksi. Sosiaalinen kanssakäyminen on vähentynyt kaikissa ikäluokissa. On oletettu, että tulotason nousu tekisi ajankäytöstä kulutuskeskeisempää. Tutkimus kuitenkin osoittaa, että kaupallis-viihteellinen ajankäyttö on pysynyt melko muuttumattomana ja että se olisi jossain määrin tuloista riippumatonta. (mt., 74–78.)

3 MILLAISEN TAPAHTUMAN IKÄIHMISET HALUAVAT?

3.1 Haastattelututkimus

Halusin tuottaa ikäihmisille hauskan ja kiinnostavan tapahtuman, mutta ensin piti selvittää, mitä yleisö haluaa ja mitä se pitää kiinnostavana. Toteutin talvella 2010 haastattelututkimuksen, johon vastasi 12 vantaalaisessa eläkeläisjärjestössä toimivaa ih-

mistä (ks. liite 1). Haastatteluaineiston keräsin puhelimitse. Haastateltavat valikoituivat täysin sattumanvaraisesti. Tutkimuksen kysymykset koskivat pääasiassa suunnittelemani tapahtuman sisältöä, mutta myös yleisesti ikäihmisten kulttuuripalveluita. Yhteen haastatteluun käyttämäni aika vaihteli 15 ja 60 minuutin välillä.

Haastattelu on yksi käytetyimmistä tiedonkeruutavoista. Haastattelu on joustava menetelmä ja se sopii moniin erilaisiin tutkimustarkoituksiin. Eduiksi voidaan laskea, että haastateltavalle annetaan mahdollisuus tuoda itseään koskevia asioita esille ja että hän on merkityksiä luova ja aktiivinen osapuoli. Haittoja on esimerkiksi se, että haastattelu vie aikaa. Tutkimushaastattelun lajeja ovat lomakehaastattelu, teemahaastattelu ja strukturoimaton haastattelu. Teemahaastattelu on puolistrukturoitu tutkimusmenetelmä. Menetelmälle ominaista on, että jokin haastattelun näkökohta on lyöty lukkoon, mutta ei kaikkia. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 34–47.) Käytin työssäni teemahaastattelua. Tekemäni haastattelut perustuivat runkoon, mutta kysymykset olivat avoimia.

Haastattelurunko

1. Millaista ohjelmaa haluatte kaupunkijuhlan aikana järjestettävään vanhusten tapahtumaan?
2. Mikä on sopiva kellonaika tapahtuman järjestämiselle?
3. Mikä on sopiva kesto tapahtumalle?
4. Kiinnostaisiko suunnittelemani ohjelma?
5. Mitä kulttuuripalveluita yleensä käytätte?
6. Millaisia kulttuuripalveluita kaipaisitte lisää?
7. Mikä on ikänne?

3.2 Vantaalaiset eläkeläiset vastaavat

Vastaajista viisi oli miehiä ja seitsemän naisia. Eroja naisten ja miesten vastausten välillä ei juuri ollut. Vastaajien keski-ikä oli 71 vuotta. Nuorin vastanneista oli 64 ja vanhin 85 vuotta. Vastaukset eivät eronneet iänkään puolesta.

KYSYMYS 1. Millaista ohjelmaa haluatte kaupunkijuhlan aikana järjestettävään vanhusten tapahtumaan?

Suosituin ohjelma on musiikki. Kymmenen kahdestatoista vastaajasta mainitsi musiikin jossain muodossa. Erilaiset musiikkiesitykset kiinnostavat, mutta myös erityisesti yhteislaulu.

Toisen suosikin paikan jakoivat runonlausunta ja huumori. Nämä molemmat mainittiin neljästi. Toivottiin

- sketsejä
- hauskoja juttuja
- imitaattoria
- stand upia

Teatteria ja tanssia pidettiin kiinnostavana. Haastatteluissa nousi myös tansseihin liittyvä ongelma. Suurin osa tanssijoista on naisia, jotka ovat kyllästyneet tanssimaan naispareissa. Miehiä tarvittaisiin tanssittamaan.

KYSYMYS 2. Mikä on sopiva kellonaika tapahtuman järjestämiselle?

Kaikki vastaajat olivat sitä mieltä, että ennen kahtatoista tapahtumaa ei kannata järjestää. Ennen puoltapäivää ollaan esimerkiksi päiväunilla. Tapahtuman aloitusajankohdaksi toivottiin kello 12–15. Suurin osa (viisi) toivoi tapahtuman alkavan kello 12.

KYSYMYS 3. Mikä on sopiva kesto tapahtumalle?

Kahdeksan vastaajaa oli sitä mieltä, että hyvä tapahtuman kesto on kaksi tuntia. Maksimikestona pidettiin neljää tuntia. Tapahtumaan toivottiin väliaikaa.

KYSYMYS 4. Kiinnostaisiko suunnittelemani ohjelma?

Tämän kysymyksen yhteydessä esittelin omia ideoitani (ks. sivu 5). Suunnitelmaa pidettiin hyvänä. Eräs miesvastaaja pohti, mikä kiinnostaisi miehiä. Listalle päätyivät tekniikka, vanhat autot, ilmailumuseo ja historia. Eräs naisvastaaja mietti, voisivatko

viininmaistajaiset houkutella miehiä paikalle. Naisia kiinnosti tietää esimerkiksi ihon-, hiusten- ja jalkojenhoidosta. Myös meikkiopastusta toivottiin.

Vantaa on alueena hajanainen ja moni muistutti ottamaan huomioon niin Itä-, Keski- kuin Länsi-Vantaankin. Tansseja todettiin olevan paljon muutenkin, mutta nimekkäämpi artisti voisi kiinnostaa. Tanssittajiksi toivottiin esimerkiksi kadetteja. Keskustelumahdollisuudesta todettiin, että ryhmäkeskustelu voisi olla parempi, koska moni pelkää mennä yksin.

Vaikka tapahtuman mainonnasta ei ollut kysymystä, pari vastaajaa antoi vinkkejä. Erityisen mielenkiintoinen tieto oli se, että ikäihmiset eivät välttämättä hakeudu tapahtumiin ilmoitustauluilla olevien mainosten perusteella, vaan heidän ikäryhmässään puskaradio toimii. Vantaan Sanomia pidettiin hyvänä paikallismedianana. Kahvi ja pulla kannattaa mainita ilmoituksessa.

KYSYMYS 5. Mitä kulttuuripalveluita yleensä käytätte?

Koska vastaajat olivat aktiivisia eläkeläisjärjestöjen jäseniä, kaikki harrastivat kulttuuria. Monet järjestöt järjestävät yhteisiä matkoja ja retkiä. Eniten mainittiin teatteri, mutta myös konsertit, tanssit, liikunta, kylpylät, museot, kirjastopalvelut, elokuvat ja kirjallisuusesitelmät.

KYSYMYS 6. Mitä kulttuuripalveluita kaipaisitte lisää?

Päivänäytöksiä, lähipalveluita ja konsertteja kaivattiin lisää. Moni käy Helsingissä, koska Vantaan sisäinen liikenne ei toimi tarpeeksi hyvin. Kulttuuripalveluilta toivottiin postitusta tapahtumista. Eräs vastaaja totesi, että hauskuudesta on pulaa.

3.3 Idean jalostuminen haastattelujen pohjalta

Haastattelututkimus antoi kaipaamaani tietoa. Kaiken kaikkiaan toiveena oli iloisempaa ohjelmaa. Pitkiä puheita, esitelmää, politikointia, eikä juhlallista ohjelmaa haluttu. 76-vuotias naisvastaaja totesi: ”ei vanhusnäkökulmaa, vaan ihmisille”. Hän ei koke-

nut olevansa sen ikäinen kuin on, eikä kuuluvansa ”vanhuskohderyhmään”. Moni toivoi sukupolvien kohtaamista, esimerkiksi lasten esityksiä. Tapahtumissa pidettiin tärkeänä sosiaalista kanssakäymistä.

Haastattelut jalostivat alkuperäistä ideaani tapahtumasta. Ajatukseni oli järjestää tanssit ja saada nimekäs artisti esiintymään. Haastatteluissani kuitenkin selvisi, että tansseja järjestetään muutenkin paljon. Niissä on myös se ongelma, että naisille ei riitä miestanssittajia. En luopunut täysin tanssi-ideasta, mutta se ei ollut tapahtuman pääasia. Suunnittelin yksinäisille ikäihmisille keskustelumahdollisuutta kahden kesken. Haastatteluiden perusteella päädyin ryhmäkeskusteluun. Kerron tapahtuman toteutuksesta seuraavassa luvussa.

On huomioitava, että eläkeläisjärjestöt edustavat aktiivista osaa ikäihmisistä. Toisaalta he ovat helposti tavoitettavissa sekä omaavat asiantuntemusta eläkeläisjärjestöjen näkökulmasta.

4 SUNNUNTAIHUVIT K-55 TOTEUTUS

4.1 Tapahtuman nimi, kohderyhmä ja tavoite

Tavoitteeni oli huomioida haastateltavieni toiveet tapahtuman toteutuksessa. Kohderyhmäksi valitsin kotona asuvat eläkeläiset. Tarkempaan kohderyhmärajaukseen harvoin on mahdollisuutta, kun toimitaan julkisella sektorilla ja julkisen sektorin resursseilla. Tapahtuman yleisötavoitteeksi asetin 200 kävijää.

Tapahtuman nimeä pohdittiin pitkään. Vantaan kaupungin kulttuuripalveluissa toivottiin seniori-sanan käyttöä nimessä. Haastattelututkimuksessani kuitenkin selvisi, että tapahtumalle ei haluttu vanhusnäkökulmaa. Kohderyhmä oli syytä mainita jotenkin, joten päätin liittää nimeen termin K-55. Se kertoi, minkä ikäisille tapahtuma oli suunnattu mutta oli myös humoristinen. Iän rajautuminen 55:een oli pääasiassa viestinnällinen ratkaisu. Kuitenkin kansallisen ikäohjelman mukaan 45 vuotta täyttäneet ovat

työelämässä ikääntyviä ja *ikäntyneitä ovat 55 vuotta täyttäneet* (Sariola 2008, 14). Tapahtuman nimeksi päätin Sunnuntaihuvit K-55.

4.2 Tapahtumapaikka ja ohjelma

Tapahtumapaikaksi olin varannut jo ennen haastattelututkimuksen tekemistä Puistokulman. Puistokulman on talkoovoimin rakentanut Tikkurilan Järjestöjen Taloyhdistys ry, ja ensimmäiset tanssit siellä järjestettiin 25.4.1964 (Puistokulma ry 2010). Puistokulmalla on Vantaalla pitkä historia ja kohderyhmä tuntee sen hyvin. Puistokulma on kaksikerroksinen paikka. Alakerrassa sijaitsee pieni ja ylhäällä suuri sali.

Kuva 1. Puistokulma (Puistokulma ry)

Tapahtuma toteutui 16.5.2010. Alakertaan järjestin messujen tapaista ohjelmaa kello 13–16. Laurea ammattikorkeakoulun estenomiopiskelijat toteuttivat jaettavan tietopakettin ikääntyvän ihon ja hiusten hoidosta. Omnia aikuisopiston opiskelijat opastivat hiusten laitossa. KehoSalonki antoi energiahoitoa. Ilmailumuseolta sain pienen kokoelman pienoismalleja tapahtumaa varten. Lisäksi alakerrassa tehtiin pieniä meikkejä, esiteltiin aloe vera -tuotteita, arvottiin kauneustuotteita sekä jaettiin Ilmailumuseon Trafiikki-lehtiä.

Puistokulman alakerrassa on viihtyisä takkahuone. Vantaan seurakunnat toi takkahuoneeseen oman väkensä, jonka kanssa saattoi käydä juttelemassa ”maan ja taivaan väliltä” kello 13–16. Ajatuksena oli, että keskustelu ei jäisi siihen, vaan ihminen voitaisiin ohjata johonkin toimintaan. Seurakunnalla oli tätä varten esitteitä. Jutustelumahdollisuuden toivottiin houkuttelevan yksinäisiä ikäihmisiä paikalle.

Yläkerrassa oli ohjelmallinen osuus kello 14–16.30. Siellä esiintyivät Vantaan aikuisopiston harmonikkaryhmä, stand up – koomikko Mikko Vaismaa ja Helsingin Jyry ry:n ikäihmisistä koostuva tanssiryhmä Lipstikka. Vantaan kilpatanssijoiden latinalaistanssit peruuntuivat loukkaantumisen vuoksi, mutta tilalle tuli Tanssiryhmä Etnica, joka esittää itämaisia ja bollywood-tansseja. Tilaisuuden juonsi näyttelijä Eeva Litmanen. Väliajan jälkeen ihmisiä tanssitti Tikkurilan rintamaveteraanit ry:n Rytmihäiriö-yhtye. Tutkimuksessa heränneeseen tanssittajapulaan vastasi Tanssiseura Santos ry, josta muutama mies tuli tanssittamaan naisia. Väliajan kahvituksen hoiti Puistokulman oma kahvila.

Kuva 2. Tanssiryhmä Etnica

4.3 Talous ja sponsorointi

Rahoitus tapahtumaan tuli Vantaan kaupunkijuhlalta. Tapahtuman budjetti lähes ylittyi, koska Laurean estenomiopiskelijat halusivat painattaa tietopakettin ikääntyvän ihon ja hiusten hoidosta. Yhteistyö Laurean kanssa oli niin tärkeää, että lupauduin maksamaan painokulut. Budjetin ylittymisen ehkäisemiseksi aloitin sponsorihankinnan. ET-lehti lähti tapahtuman sponsoriksi pienellä summalla. Lehti sai logonsa leh-

timainokseen ja julisteeseen sekä maininnan tiedotteeseen. Postitin ET-lehden tarjouskirjeen eläkeläisjärjestöihin.

Sponsorointi on markkinoinnillista yhteistyötä, jossa vastikkeita vaihdetaan molemmin puolin ja kumpikin osapuoli hyötyy. Sponsorointi ei tarkoita vain tukemista (hyväntekeväisyyttä). Sponsoroinnin synonyyminä voidaan käyttää yritys yhteistyökäsitettä, joka kuvastaa vuorovaikutusta sekä yrityksen ja tapahtuman välistä yhteistyötä. (Anttila 2010, 7-8.) Sponsoroinnin tavoitteita voivat olla mm. yrityksen tai tuotteen nimen tunnetuksi tekeminen, yrityksen imagon parantaminen tai lisäkimmokkeen antaminen myynnille (Idman, Kämppe, Latostenmaa & Vahvaselkä 1993, 287).

Tapahtuma oli osa Vantaan kaupunkijuhlaa ja Vantaan kaupungin kulttuuripalveluiden tuottama, joten osallistumisen kynnystä haluttiin madaltaa pitämällä tapahtuma ilmaisena. Ainoastaan kahvilapalvelut maksoivat.

Taulukko 1. Sunnuntaihuvit K-55 kululaskelma (sis. työnantajakulut, ei alv)

Tulot	EUROA
Kaupunkijuhla	1810
ET-lehti	300
	2110
Menot	
Rakenteet	
Tilavuokra	200
Henkilöstö	
Järjestyksenvalvojat	138
Catering	
Pizzapala+kahvi 30 hlöille / Puistokulma	94
Keksit	7
Esiintymispalkkiot	
Rytmihäiriö	200
Stand up -koomikko	650
Juontaja, Eeva Litmanen	200
Lipstickka	200
Markkinointi	
Julisteiden painatus (100 kpl A4, 30 kpl A3)	32
Muut	
Laurea painokulut	288

Auto	50
	2059

4.4 Saavutettavuus ja esteettömyys

Kun tapahtuma on saavutettava ja esteetön, se palvelee monenlaisia yleisöjä hyvin. Tapahtuman saavutettavuuteen vaikuttavat useat seikat:

- asenteet
- viestintä
- hinnoittelu
- rakennettu ympäristö
- eri aistit
- tiedollinen saavutettavuus
- sosiaalinen ja kulttuurinen saavutettavuus
- päätöksenteko ja strateginen työ

(Valtion taidemuseo.)

Sunnuntaihuveissa saavutettavuus oli merkittävässä roolissa kohderyhmää silmällä pitäen. Asenteena oli, että tapahtumaa ei tehdä perinteisesti vanhuksille, vaan kohderyhmältä kysytään, mitä he haluavat. Näkökulma oli tuore: hauska tapahtuma ikäihmisille heidän omilla ehdoillaan. Tämän otin huomioon myös viestinnässä, josta kerron seuraavassa kappaleessa. Hinnoittelulla tapahtumasta tehtiin kaikille saavutettava. Sisäänkäynti ei maksanut mitään.

Rakennettu ympäristö tarkoitti tässä tapauksessa Puistokulmaa. Pyörätuoliasiakkaiden kulkureitit talon sisällä varmistettiin ja heille varattiin tilaa salista. Puistokulma oli sijainniltaan saavutettavissa linja-autolla ja junalla, ja pysäköintitilaa oli runsaasti. Ikäihmisillä aistit voivat olla heikentyneet, joten esimerkiksi äänenvoimakkuuteen kiinnitettiin huomiota. Sosiaalista saavutettavuutta pyrittiin lisäämään sillä, että seurakunta järjesti juttelumahdollisuuden kaikille, mutta erityisesti yksinäisille ja mahdollisesti syrjäytyneille ikäihmisille. Päätöksentekoon osallistuivat eläkeläisjärjestöjen edustajat, jotka vastasivat haastatteluuni.

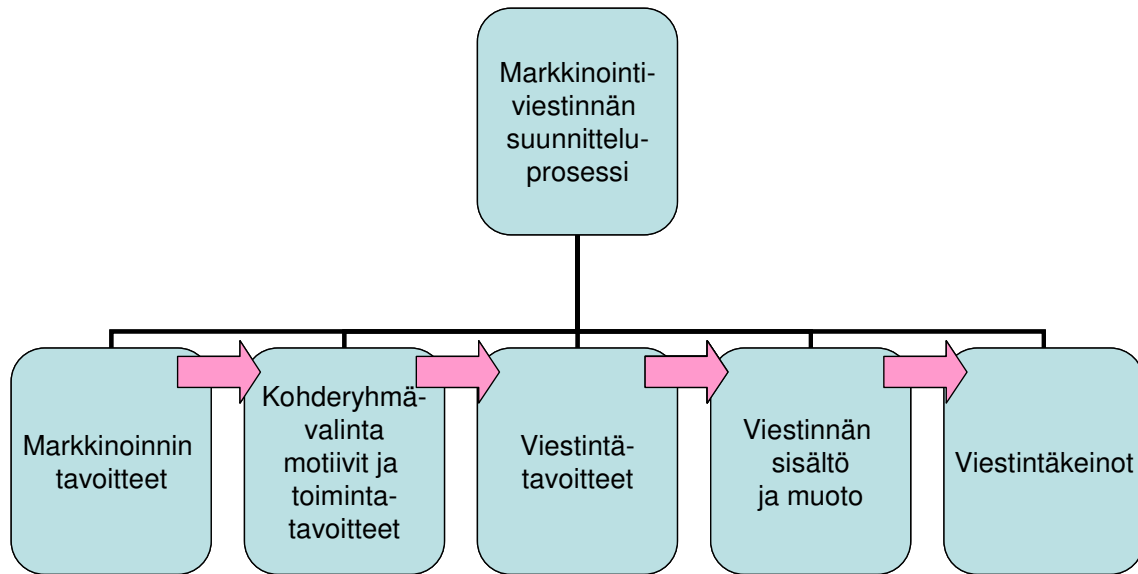
4.4.1 Näkökulma saavutettavuuteen

Saavutettavuudeksi koetaan usein vain fyysinen esteettömyys. Henkinen saavutettavuus on kuitenkin yhtä tärkeää, ellei tärkeämpää. Onko esimerkiksi tapahtumapaikan esteettömyydellä merkitystä, jos ihminen kokee henkisiä esteitä osallistua? Puhutaan ns. matalan kynnyksen tapahtumista, joihin on helppo osallistua. Mikä tekee tapahtumiin osallistumisesta helppoa? Henkistä esteettömyyttä ehkäistään kysymällä kohderyhmältä itseltään, mitä he haluavat. Leonie Hohenthal-Antin (2006, 22) määrittelee henkisen esteettömyyden senkaltaisen ilmapiirin ja toimintakulttuurin syntymisellä, joka innostaa ja rohkaisee ikäihmisiä ottamaan käyttöön itsessään olevia luovia voimavaroja.

4.5 Tapahtuman viestintä

Viestinnässä lähettäjä ja vastaanottaja vaihtavat sanomia. Viestintä on kaksisuuntaista. Yksisuuntaista viestintää kutsutaan tiedottamiseksi. Perusedellytyksiä viestintään ovat sanoman lähettäjä, sanoma, viestinnän kanava ja sanoman vastaanottaja. Jotta viesti tulee ymmärretyksi, vastaanottajalla tulee olla tarve ja kyky sen vastaanottamiseen. Viestinnässä voi olla monenlaisia häiriöitä. Sanoma ei tavoita vastaanottajaa, se unohdetaan, torjutaan, se vääristyy tai viestintätilanne häiritsee. Sanomalla on taipumus muuttua matkan varrella. Mitä useammasta kanavasta sanoma välitetään, sitä suuremmalla todennäköisyydellä se menee perille ja virhetulkintamahdollisuus vähenee. (Idman ym. 1993, 8-11.)

Markkinointiviestinnän tarkoituksena on suoraan tai välillisesti saada aikaan kysyntää tai kysyntään myönteisesti vaikuttavia tuloksia. Markkinointiviestinnän osa-alueita ovat henkilökohtainen myyntityö, mainonta, myyntityöstäminen sekä suhde- ja tiedotustoiminta. Nämä ovat perinteisiä osa-alueita, mutta käytännössä markkinointiviestintä on laajempi käsite. Esimerkiksi hintataso ja yrityksen nimi ja logo viestivät. (mt., 16–17.)

Kuvio 1. Markkinointiviestinnän suunnitteluprosessi

Sunnuntaihuvit K-55 markkinointiviestinnän suunnitteluprosessi:

- Markkinoinnin tavoite: 200 asiakasta
- Kohderyhmä: kotona asuvat eläkeläiset, ikä 55+
- Viestintätavoite: mielikuva hauska tapahtumasta, johon haluaa osallistua
- Viestinnän sisältö ja muoto: termi K-55, visuaalinen ilme
- Viestintäkeinot: ennakkomainonta (haastattelututkimus), suoramainonta, lehtimainonta, julisteet, sosiaalinen media, tiedottaminen

Eläkeläisjärjestöt olivat tärkeä kohderyhmä. He saivat tulevasta tapahtumasta hyvissä ajoin tietoa, kun lähestyin heitä kirjeitse, jossa kerroin opinnäytetyöstäni ja haastattelututkimuksesta. Eläkeläisjärjestöt olivat suoramainonnan kohteena, kun postitin heille tapahtumajulisteiden sekä sponsorin, ET-lehden tarjouskirjeen saateen kera. Koska kohderyhmä olivat kotona asuvat eläkeläiset, palvelutaloihin tai vanhainkoteihin ei tehty täsmämainontaa.

Vantaan kaupunkijuhla julkaisi tapahtumalehden, joka jaettiin Vantaan Sanomien mukana vantaalaisiin talouksiin. Lehdessä oli tapahtumasta mainos samalla visuaalisella ilmeellä kuin juliste. Juliste toimitettiin keskeisille paikoille, joissa kohderyhmä liikkuu: kirjastoihin, terveyskeskuksiin, yhteispalvelupisteisiin, uimahalleihin. Tiedote

(ks. liite 2) lähti Vantaan kaupungin tiedotuslistoille, joissa on monia medioita sekä mm. kaupunginvaltuuston ja – hallituksen jäsenet. Soitin Vantaan Sanomiin ja Vantaan Lauriin, ja sain molempiin lehtiin maininnan tapahtumasta.

Sunnuntaihuvit K-55 viestinnässä hyödynnettiin sosiaalista mediaa. Loin Facebook-tapahtuman, johon kutsuin satoja kavereitani, joista suurin osa on noin 30-vuotiaita. Saatetekstissä pyysin välittämään kutsua vanhemmille ja isovanhemmille. Yhdysvalloissa on tutkittu ikäihmisten Facebookin käyttöä. Toukokuuhun 2010 mennessä käyttö oli lisääntynyt räjähdysmäisesti. Amerikkalaisista yli 50-vuotiaista 42 prosenttia käytti sosiaalista mediaa. 50–60-vuotiaista verkon käyttäjistä noin puolet ja yli 65-vuotiaistakin joka neljäs käytti sosiaalista mediaa. Tutkimuslaitos Pewin mukaan sähköposti oli kuitenkin ensisijainen yhteydenpitoväline. (Markkinointi ja Mainonta 2010.)

SUNNUNTAIHUVIT PUISTOKULMASSA

16.5.2010 KLO 13 - 16.30

☀️ YLÄKERTA KLO 14 - 16.30

Vantaan aikuisopiston harmonikkaryhmä
Stand up -koomikko Mikko Vaismaa
Tanssiesitys Pitkä viikonloppu / Lipstikka
Latinalaistansseja

Juontaa Eeva Litmanen

VÄLIAIKA KLO 15 - 15.30

Tanssit, Rytmihäiriö-yhtye
(tanssittajia Tanssiseura Santos ry:stä)

☀️ ALAKERTA KLO 13 - 16

Tietoa ikääntyvän ihon ja hiusten hoidosta
Hiusten laiton opastusta
Energiahoitoa / KehoSalonki
Ilmailumuseon kokoelmia
ja muuta hyvää oloa!

K-55

☀️ TAKKAHUONE KLO 13 - 16

Tervetuloa juttelemaan!
Jutustelua maan ja taivaan väliltä -
paikalla seurakunnan väkeä

ILMAINEN SISÄÄNPÄÄSY
KAHVILA AUKI 13-16.30
TERVETULOAA!
Puistokulma, Talkootie 4

Järj. Vantaan kaupungin
kulttuuripalvelut

Vantaan kaupunkijuhla
12.-16.5.2010

Vantaa

Sponsori:

LAUREA - AMMATTIKORKEAKOULU

VANTAA SEURAKUNNAT
FÖRSAMLINGARNA I VANDA

omnia
aikuisopisto

VANTAA
AIKUISOPISTO
VANTAAN YHJENUTBILDNINGSSINSTITUT

VANTAA
KELPATANSSIT RY

Kuva 3. Sunnuntaihuvit K-55 juliste

5 TAPAHTUMAN ONNISTUMINEN

5.1 Kävijämäärä ja omat havainnot

Mikäli mittarina pidetään yleisömäärää, Sunnuntaihuvit K-55 onnistui yli odotusten. Kävijätavoite oli 200. Arvion mukaan tapahtumassa vieraili 400 ihmistä eli puolet tavoitetta enemmän. Tapahtuma vaikutti kiinnostavan yleisöä. Haastattelujen tulokset olivat suoraan hyödynnettävissä ja toiveet olivat hyvinkin realistisia. Joitain esiintyjä suositeltiin suoraan. Esimerkiksi Rytmihäiriö-yhtye ja Aikuisopiston harmonikkaryhmä esiintyivät tapahtumassa toivomusten perusteella. Seurakunnan järjestämästä keskustelusta ja sen onnistumisesta kertoo pastori Tarja Korpela jäljempänä. Omien havaintojen perusteella on vaikea sanoa, houkutteliko tarjottu juttelumahdollisuus paikalle yksinäisiä ikäihmisiä vai muuten vain jutustelusta kiinnostuneita ihmisiä.

Vaikka tapahtumasta on paljon positiivista sanottavaa, täydellisestä onnistumisesta ei voida puhua. Tapahtuman aikataulutus ei ollut täysin onnistunut. Tieto ei ollut täysin mennyt perille siitä, että varsinainen ohjelmaa alkaa tunnin sen jälkeen, kun alakerran messut ovat auenneet. Moni yhdeltä paikalle saapunut ihmetteli, milloin ohjelma alkaa. Myöskään tieto Tanssiseura Santosin tanssittajista ei tavoittanut kaikkia. Varsinaisen ohjelmaosuuden jälkeen kuulin eräiden naisten puhuvan, että he eivät jää tansseihin, koska ei ole miehiä tanssittamassa. Tulevaisuutta ajatellen aikataulua ja ohjelmaa pitää yksinkertaistaa tai vaihtoehtoisesti viestintää tehostaa ja tarkentaa.

Messujen tarjonnasta tuli naisvoittoista. Hiusten laitoin opastus ja muut sisällöt keräsivät ihmisiä jonoksi asti, mutta miehiä olisi voitu huomioida paremmin. Ilmailumuseon kokoelma jäi vaatimattomaksi. Mielenkiintoinen tutkimuksen kohde voisikin olla, mitä (yksin elävät) ikämiehet tapahtumalta haluavat!

Kuva 4. Stand up – koomikko Mikko Vaismaa ja Sunnuntaihuvit K-55 yleisöä

5.2 Palautetta esiintyjiltä ja yhteistyökumppaneilta

Tapahtuman jälkeen keräsin palautetta Sunnuntaihuvien esiintyjiltä ja muilta toimijoilta sähköpostilla. Palaute oli pääasiassa positiivista, parannusehdotuksiakin saatiin. Esiintyjien mukaan järjestelyissä onnistuttiin hyvin. Stand up – koomikko kertoi saaneensa kiitosta omasta esiintymisestään. Outi Anneli Havia, Helsingin Jyryn (Tanssiryhmä Lipstikka) naisosaston puheenjohtaja kirjoitti:

Yleisöä oli tupa täynnä ja näyttivät nauttivan esityksistä. Lisää tämmöistä. Tulomme jatkossakin esiintymään, jos tarvetta. (Havia 2010.)

Alakerran messujen osalta sain parannusehdotuksen Laurea ammattikorkeakoulun opiskelijalta.

Arpajaisemme oli menestys ja saimme palautetta, että olisi ollut mukavaa, jos alakerrassa olisi ollut enemmän meikkausta yms. kauneuteen ja hyvinvointiin liittyviä tapahtumia. Ensi vuonna alan opiskelijoita voisi houkutella paikalle esim. työharjoitteluista, jolloin sunnuntaityöstä saisi ylimääräisen vapaan. (Oksanen 2010.)

Energiahoitoa antanut KehoSalongin Tarja Ahonen totesi:

Omalta kohdaltani kuulin vain ja ainoastaan positiivista palautetta siitä, että myös vanhemmat ihmiset oli otettu ”kerrankin” huomioon ihan omalla tapahtumalla. Olivat oikein laittautuneita ja innoissaan tapahtumasta. Koska tein hoitoja, en liikkunut alueella lainkaan muuten.

Ensi kerralla voisi ehdottaa lisää hoitajia, sillä vaivoja vanhuksilla on paljon. Sen lisäksi tietysti on surua poisnukkuneiden johdosta. Hoitoja ja hoitajia valitessa olisi hyvä huomioida vanhusten sairaudet, sillä esim. diabetes, verenpainetauti tai sydänoireet sulkevat jo itsessään monta hoitomuotoa pois. Tämmöiset lempeämmät, mutta tehokkaat luontaishoidot ovat hyviä. Energiahoidon lisäksi esim. lymfa- ja jalkahoitaja voisi olla hyviä. Myös intialainen päähieronta on lempeä, mutta tehokas hoito. (Ahonen 2010.)

Takkahuoneessa oli seurakunnan vetämää keskustelua ”maan ja taivaan väliltä”. Varsinaisesti en saanut vastausta siihen, houkutteliko tilaisuus paikalle yksinäisiä ikäihmisiä. Väkeä kuitenkin riitti, kirjoitti johtava kasvatustyön pastori Tarja Korpela.

Seurakuntien kohteessa kävi n. 80 ihmistä juttelemassa ja kahvittelemassa. Idea kahvista syntyi, kun näimme, että paikalla oli kahvinkeitin. Eli vaikka homma pykättiin pystyyn vähän lennosta, toimi se kuitenkin houkuttimena astua sisään tosi hyvin. Keskusteluja syntyi tosiaankin maan ja taivaan väliltä. Huolien purkuakin oli, samoin pari sellaista ”papillistakin keskustelua”. Muuten informoimme toiminnoistamme ja juttelimme siitä, mistä ihmiset halusivat jutella. Väki oli mukavalla tuulella ja lämmin hellepäivä oli saanut paljon ihmisiä liikkeelle. (Korpela 2010.)

6 ELÄMÄÄ SUNNUNTAIHUVIEN JÄLKEEN

Lähdeaineistojen valossa voidaan todeta entistä iäkkäämpien olevan entistä paremmassa kunnossa. Ikäihmisten määrä kasvaa suhteessa muuhun väestöön. Eläkeläisten tulotaso on noussut, mutta myös suhteellinen köyhyys on kasvanut. Kulutuskäyttäytyminen on kuitenkin jossain määrin tuloista riippumatonta. Ikäihmiset ovat hyvin heterogeeninen ryhmä ja ”yhtä vanhuutta” ei ole olemassa.

Sunnuntaihuvit K-55 oli onnistunut tapahtuma, jonka onnistumiseen vaikutti kohde-ryhmän mielipiteen kysyminen. Tutkimusongelma oli todellinen. Juhlapuheita ym. sisältöä pidettiin tylsänä ja niitä ei haluttu, vaan haluttiin hauskaa ohjelmaa. Haastat-

teluissa selvisi, mitä pidettiin hauskana. Haastatteluilla oli myös selkeä ennakkomainonnallinen arvo.

Kuinka sitten tätä työtä voi hyödyntää? Myönteisestä kokemuksesta ja oppimisesta rohkaistuneena järjestin vastaavan tapahtuman syksyllä 2010. Tapahtuman nimi oli Hupilupa K-55 ja paikka Viihdekeskus Flamingo. Sisällöltään Hupilupa myötäili Sunnuntaihuveja. Ohjelma oli hauskaa: teatteria, tanssia, yhteislaulua. Erilaisia messupisteitä oli enemmän, hohtokeilauksesta hierontaan. Finnkino järjesti päivänäytöksen varta vasten ikäihmisille.

Miten kävi? Tapahtumapäivä oli maanantai ja Flamingo huomattavasti saavutettavissa kuin Puistokulma. Istumapaikat täyttyivät, tapahtumaa pidettiin onnistuneena ja jatkoa toivottiin niin Vantaan kaupungin kuin Flamingonkin puolesta. Tapahtuman jälkeen mm. Flamingon Finnkino jatkoi päivänäytöksiä. Hupilupaa sponsoroiti ET-lehti, joka oli myös Sunnuntaihuvien sponsorina. ET-lehdellä oli Flamingossa oma esittelypöytä. Lehti sai uusia tilauksia eli selvää taloudellista vastinetta sponsoroinnilleen. Tätä kirjoittaessa eletään toukokuuta 2011. Lokakuussa on tulossa toinen Hupilupa K-55, jossa Viihdekeskus Flamingo on entistä vahvemmin mukana.

YK:n lapsen oikeuksien julistuksessa on määritelty lapsen oikeus leikkiin ja virkistykseen (Unicef 2010). Olen välillä miettinyt, pitäisikö ikäihmisille kirjata johonkin oikeus hauskanpitoon!

LÄHTEET

- Ahonen, Tarja 2010. Re: Kiitos yhteistyöstä Sunnuntaihuveissa! Email satu.lehtinen@vantaa.fi 17.5.2010.
- Anttila, Annakaisa 2010: "Sponsoroinnilla saa rahaa" – Elokuva festivaalin yritys yhteistyö. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Ammattikorkeakoulun perustutkinnon opinnäytetyö.
- Emden, Jack B. & Lampikoski, Kari 2001. Elä luovasti. Helsinki: WSOY.
- Havia, Outi Anneli 2010. VS: Kiitos yhteistyöstä Sunnuntaihuveissa! Email satu.lehtinen@vantaa.fi 25.5.2010.
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2000. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Helsinki University Press.
- Hohenthal-Antin, Leonie 2006. Kutkuttavaa taidetta. Taidetoiminta seniori- ja vanhuustyössä. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Idman, Rose-Marie & Kämppi, Hannele & Latostenmaa, Leena & Vahvaselkä, Irma 1993. Nykyaikainen markkinointiviestintä. 1. painos. Porvoo: Weilin+Göös.
- Korpela, Tarja 2010. VS: Kiitos yhteistyöstä Sunnuntaihuveissa! Email satu.lehtinen@vantaa.fi 24.5.2010.
- Kurki, Leena 2007. Innostava vanhuus. Helsinki: Oy FINN LECTURA Ab.
- Markkinointi ja Mainonta 30.8.2010. Vanhukset valtaavat Facebookin. Viitattu 2.5.2011. <http://www.marmai.fi/uutiset/article493617.ece>
- Niemelä, Mikko 2008. Ikääntyvän väestön kulutustapojen muutokset vuosina 1966–2001. Teoksessa Tuominen, Eila (toim.) Näkökulmia eläkeläisten hyvinvointiin – toimeentulosta kulutukseen ja ajankäyttöön. Helsinki: Eläketurvakeskus, 31–64.
- Oksanen, Suvi 2010. VS: Kiitos yhteistyöstä Sunnuntaihuveissa! Email satu.lehtinen@vantaa.fi 17.5.2010.
- Puistokulma ry 2010. Puistokulma ry. Viitattu 17.4.2011. <http://www.puistokulma.fi/9>
- Raeste, Jukka-Pekka 2010. Tutkija: Suurten ikäluokkien eläköityminen piristää taloutta. Helsingin Sanomat 15.12.2010. Viitattu 25.4.2011. <http://www.hs.fi/politiikka/artikkeli/Tutkija+Suurten+ik%C3%A4luokkien+el%C3%A4k%C3%B6ityminen+pirist%C3%A4%C3%A4+taloutta/1135262388827>
- Sariola, Yrjö 2008. Lupa vanheta. Hämeenlinna: Päivä Osakeyhtiö.
- Tilastokeskus 2009. Väestöennuste 2009–2060. Viitattu 25.4.2011. http://www.stat.fi/til/vaenn/2009/vaenn_2009_2009-09-30_tie_001_fi.html
- Tilvis Reijo & Strandberg, Timo & Vanhanen, Hannu 1997. Geriatrisen opintopaketti. Viitattu 25.4.2011 <http://www.gernet.fi/auto/opetus/4.html>
- Tuominen, Eila (toim.) 2008. Näkökulmia eläkeläisten hyvinvointiin – toimeentulosta kulutukseen ja ajankäyttöön. Helsinki: Eläketurvakeskus.
- Unicef 2010. Lapsen oikeuksien julistus 20.11.1959, periaate 7. Viitattu 5.5.2011. http://www.unicef.fi/lapsen_oikeuksien_julistus

- Vaismaa, Mikko 2010. Re: Kiitos yhteistyöstä Sunnuntaihuveissa! Email satu.lehtinen@vantaa.fi 18.5.2010.
- Valtion taidemuseo. Kulttuuria kaikille – palvelu. Viitattu 2.5.2011.
http://www.kulttuuriakaikille.info/saavutettavuus_mita_on_saavutettavuus
- Vantaan kaupunki 2010. Vantaan sosiokulttuurisen vanhustyön toimintaohjelma 2010–2012.
- Vantaan kaupunki kulttuuripalvelut 2006. Vantaan kaupungin kulttuuristrategia.
- Wikipedia 2011. Kliininen gerontologia. Viitattu 25.4.2011.
http://fi.wikipedia.org/wiki/Kliininen_gerontologia
- Wikipedia 2010. Gerontologia. Viitattu 25.4.2011.
<http://fi.wikipedia.org/wiki/Gerontologia>
- Wikipedia 2011. Suuret ikäluokat. Viitattu 4.5.2011.
http://fi.wikipedia.org/wiki/Suuret_ik%C3%A4luokat
- Yhtyneet Kuvalehdet / Viva-lehti 2009. Suurten ikäluokkien tyytyväisyystutkimus.
- Ylikännö, Minna 2008. Eläkeläisten ajankäyttö ja sen muutokset 1990-luvulla. Teoksessa Tuominen, Eila (toim.) Näkökulmia eläkeläisten hyvinvointiin – toimeentulosta kulutukseen ja ajankäyttöön. Helsinki: Eläketurvakeskus, 65–95.

LIITTEET

LIITE 1

Vantaalaisia eläkeläisjärjestöjä (haastatellut lihavoituina)

Eläkeliiton Seutulan yhdistys ry
Etelä-Vantaan Eläkeläiset ry
Hakunilan Seudun Eläkkeensaajat ry
Havukosken Eläkeläiset ry
Itä-Hakkilan eläkkeensaajat ry
Itä-Vantaan Kansalliset Seniorit ry
Kaivokselan Eläkkeensaajat ry
Korson Eläkeläiset ry
Korson Eläkkeensaajat ry
Korso-Rekolan Rintamaveteraanit ry
Länsimäen ja Rajakylän eläkkeensaajat ry
Länsi-Vantaan eläkkeensaajat ry
Länsi-Vantaan Kansalliset Seniorit ry
Malminiityn Eläkeläiset ry
Myyrmäen Eläkkeensaajat ry
Rajakylän-Länsimäen Eläkeläiset ry
Rekolan eläkkeensaajat ry
Salonsaaren lomakylä ry
Simonkylän eläkkeensaajat ry
Tanssipivot ry
Tikkurilan Eläkeläiset ry
Tikkurilan Eläkeläisten Sekakuoro ry
Tikkurilan Rintamaveteraanit
Tikkurilan Seudun Eläkkeensaajat
Vaarala-Hakunilan eläkeläiset ry
Vanda svenska pensionärer rf
Vanhusten Kotiapusäätiö
Vantaan Kristilliset Eläkeläiset ry
Vantaan kunnalliset eläkeläiset ry
Vantaan opettajaveteraanit ry
Vantaan seurakuntayhtymän eläkeläiset ry
Vantaan senioriopettajat ry

LIITE 2

Sunnuntaihuvit K-55 tiedote

TIEDOTE

7.5.2010

**Hauskanpitoa, juttuseuraa ja hemmottelua K-55
- Sunnuntaihuvit Puistokulmassa 16.5.**

Vantaan kaupunkijuhlissa pitävät hauskaa myös kypsempään ikään ehtineet kaupunkilaiset. Sunnuntaihuveja vietetään 16.5. klo 13–16.30 legendaarisessa Puistokulmassa. Humoristinen ikäraja tapahtumaan on 55 vuotta.

Puistokulman alakerta avautuu kello 13. Salissa on ihanaa hemmottelua: energiahoidtoa, hiusten laitton opastusta, tietoa ikääntyvän ihon ja hiusten hoidosta ja tuotearvontoja. Ilmailumuseolta on esillä pienoismalleja ja jaossa Trafiikki-lehtiä. Takkahuoneessa voi käydä juttelemassa ihan mistä asioista tahansa maan ja taivaan väliltä. Juttuseurana ovat Vantaan seurakunnan ihmiset.

Yläkerta on täynnä iloista ohjelmaa. Kello 14–15 esiintyvät Vantaan aikuisopiston harmonikkaryhmä, stand up -koomikko Mikko Vaismaa ja Lipstikka-ryhmä tanssiesityksellään Pitkä viikonloppu. Tanssiryhmä Etnican tytöt tanssivat bollywood- ja itämaisia tansseja. Tilaisuuden juontaa Eeva Litmanen. Väliajan jälkeen kello 15.30 tanssilattia on avoin kaikille. Rytmihäiriö-yhtye säestää ja Tanssiseuran Santosin miehet tanssittavat.

Sunnuntaihuveihin on ilmainen sisäänpääsy ja kahvila palvelee tapahtuman ajan. Tilaisuuden järjestää Vantaan kaupungin kulttuuripalvelut yhteistyössä Laurea ammattikorkeakoulun, Omnia aikuisopiston, Vantaan seurakuntayhtymän, Ilmailumuseon, Vantaan aikuisopiston, Tanssikoulu Etnican ja Tanssiseura Santosin kanssa. Tapahtumaa sponsoroi ET-lehti.

**Sunnuntaihuvit 16.5.2010 klo 13–16.30
Puistokulma, Talkootie 4
Ilmainen sisäänpääsy**

Lisätiedot: Vantaan kaupungin kulttuuripalvelut, Satu Lehtinen,
040 524 1402, satu.lehtinen@vantaa.fi